

Inatsisartunut ilaasortamut Per Berthelsenimut, Demokraatit

Ulloq: 20-03-2026
Suliap normua: 2026 - 5431

Postboksi 930
3900 Nuuk
Oqar. (+299) 34 68 00
E-mail: asn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Nunagisamik killuussineq aamma nunagisamik ajoqusiiniarnermik suliaqarneq pillugit § 37 naapertorlugu apeqqutit akineqarnerat

Asasara Per Berthelsen

Apeqqutigisannut qujanaq. Apeqqutit ataani ataasiakkaarlugit issuarneqarput, akissummillu malitseqartinneqarlutik. Akissutit makku inatsisiliornerni, naalagaaffiup namminersortuuneranut pinerluuteqarnernut aamma Kalaallit Nunaanni isumannaatsuunissamut tunngassuteqartunit aallaaveqarput, matumani nunagisamik killuussineq aamma nunagisamik ajoqusiiniarneq ilanngullugit.

1. Aalajangersakkat suut pinerluttulerinermi inatsimmi atuuttumi aammalu malittarisassanilu allat atorlugit Kalaallit Nunaanni nunagisamik killuussineq aammalu nunamut ajoqusiinnaasumik iliuutsit pinaveersaartinneqarsinnaappat?

a. Nunagisamik killuussineq aamma nunamut ajoqusiinnaasunik iliuutsit eqqartuussivinni atuuttuni nassuiarneqarsinnaappat?

Akissut

Kalaallit Nunaanni nunagisamik killuussineq aamma nunagisamik ajoqusiiniarneq, inatsimmik allanngorneri ilanngullugit nalunaarutiginninneq nr. 1016, 7. juli 2025-imeersoq malillugu Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermi inatsimmi, taama tulleriillutik, § 23-imi aamma § 25-imi malittarisassiuunneqarput. Inatsisit atuuttut malillugit nunagisamik killuussisutut imaluunniit nunagisamik ajoqusiiniartutut suut isigineqarsinnaanersut aamma eqqartuussutigineqarsinnaanersut pillugit, aalajangersakkat piumasaqaatit aalajangersarpaat.

Tulliuttunik suliaqarsimasoq, nunagisamik killuussisutut eqqartuunneqassasoq, § 23-ip aalajangersarpaa

- 1) kinaluunniit, naalagaaffiup namminersorneranik imaluunniit pinngitsaalineqarani aalajangiinnaassuseqarneranik innarliinissamik siunertaqarluni iliuuseqartoq imaluunniit akeqqersimaartitsilersoq, aamma kinaluunniit sorsunnerup imaluunniit tiguagaanerup nalaani imaluunniit taamatut pisoqaaqjaanerani akeqqamik siunnersuilluni iliuuseqarlunilu ikiuisoq,
- 2) kinaluunniit, naalagaaffik sinnerlugu naalagaaffimmik allamik isumaqatiginninniarsinnaatitaalluni aalajangiinnaatitaalluniluunniit

imminut suliaassiissutigineqartunik suliaqarnermini naalagaaffiup iluaqutissaata akerlianik iliuuseqartoq, aammalu

- 3) kinaluunniit, naalagaaffiup akeqqanit tiguarsimaneqarnerata nalaani tiguaasimasunut atassuteqarfiginninnermik atornerluisimasoq imaluunniit atornerluiniarsimasoq nammineq imaluunniit aningaasatigut iluanaarutissaqaatiginarlugu.

Kinaluunniit, suliaassani naalagaaffiup isumannaatsuuneranut imaluunniit naalagaaffinnut allanut tunngatillugu pisinnaatitaaffiit tunngassuteqartuni imaluunniit suliaassani inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut nunani allani soqutigisaannut annertuunut tunngassuteqartuni naalagaaffiup isumaqatigiissutissatut piareersatai isertuussat, siunnersioqatigiinneri imaluunniit aalajangiineri pillugit paasissutissanik piaaraluni mianersuaalliorluniluunniit killuutiginnittoq imaluunniit ingerlatitseqqiisoq, aamma kinaluunniit allagartamik uppersaammik imaluunniit pigisamik sumilluunniit, naalagaaffiup isumannaatsuuneranut imaluunniit naalagaaffinnut allanut tunngatillugu pisinnaatitaaffiit pingaarutilimmik, piaaraluni imaluunniit mianersuaalliorluni peqquserlulluni allanngortitsisoq, aserorterisoq imaluunniit paaasoq, nunagisamik ajoqusiiniartutut eqqartuunneqassasoq, Pinerluttulerinermi inatsimmi § 25, imm. 1-ip aalajangersarpaa.

2. Iliuutsit suut eqqartuussivinni pillaatissinneqarnermik kinguneqarsinnaappat naalagaaffiit allat soqutigisaanni suleqataanermi Kalaallit Nunaannut imaluunniit Kunneqarfimmut ajoqusiinnaasunik?

Akissut

Naalagaaffiup namminersorneranut isumannaatsuuneranullu pinerluutit pillugit Pinerluttulerinermi inatsimmi kapitali 7-imi ilaatigut nunagisamik killuussineq aamma nunagisamik ajoqusiiniarneq ilaapput. Pinerluttulerinermi inatsit malillugu iliuutsit, (qulaani allatat malillugit) taama tulleriillutik, § 23-imi aamma § 25-imi piunarsaatini aalajangersarneqartuni ilaasutut eqqartuussivinnit nalilerneqartut, nunagisamik killuussisutut aamma nunagisamik ajoqusiiniartutut eqqartuunneqarnermik kinguneqarsinnaapput.

Iliuutsit soorlu kilitsissiatut sulinerit aamma naalagaaffiup illersorneqarneranik akerlilersuinerit, naalagaaffiup namminersorneranut isumannaatsuuneranullu pinerluutit pillugit kapitalimi aamma ilaatinneqarput.

Tulliuttunik suliaqarsimasoq, kilitsissiatut sulinermut eqqartuunneqassasoq, § 24-p aalajangersarpaa

- 1) kinaluunniit, naalagaaffimmi allami imaluunniit naalagaaffiup allap aqqissuussaani atorfeqarluni imaluunniit inuit taamatut atorfeqartut atugassaannik pissutsinik naalagaaffiup inuiaqatigiilluunniit soqutigisaat isumaginiarlugit isertuutassaasunik paasisassarsiortoq imaluunniit ilisimatitsisoq, aamma
- 2) kinaluunniit, naalagaaffiit allat isertortumik paasiniaasartuinik naalagaaffiup iluani sulisinnaalersitseqataasoq.

Kinaluunniit taamaaliornissamut akuersissummik pisariaqartumik pigisaqarani illersornissamut sakkutooqarfinni sanaartukkanik tamanit orninneqarsinnaanngitsunik piaaraluni mianersuaalliorluniluunniit allaaserinnittoq, assiliisoq imaluunniit allatut ittumik iliuuseqarluni assilisaqartoq, imaluunniit allaaserisanik assilisanilluunniit taamaattunik amerlasuunngortitsisoq imaluunniit tamanut saqqummiussisoq, naalagaaffiup illersorneqarnissaanut akerlilersuisutut eqqartuunneqassasoq, § 25, imm. 2-p aalajangersarpaa.

Pinerluttulerinermi inatsimmi § 118 aamma § 119 malillugit, pinerluuteqarnermut pinerluutigineqarsimasumut pineqaatissiissut sorleq atorneqassanersoq pillugu, eqqartuussutikkut aalajangersaanermi aalajangerneqassaaq.

3. Oqartussaasut arlaata akissussaaffigaa nunagisamik killuussinermik aammalu nunamut ajoqusiisinnaasumik iliuuseqarneq maani nunatsinni misissussallugu inatsisitigullu malersussallugu?

Akissut

Kalaallit Nunaanni Politiit, Rigspolitiit ilagisaat, Pinerluttulerinermi inatsisit malillugu unioqutitsinerit pinerluttoqarsimaneranik paasiniaaffigissallugit akissussaaffigaat

Pinerluttulerinermi inatsit malillugu unnerluussisoqassanersoq, Kalaallit Nunaanni Rigsadvokatip ataani Unnerluussisussaataasunit aalajangiinikkut aalajangerneqartarpoq. Tamatuma kingorna suliat, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsit malillugu, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisivinni suliarineqartarput.

Politiit Immikkut Paasiniaasartui (PET) naalagaaffeqatigiinni kiffaanngissuseqarnermut, tamat oqartussaasuunerannut aamma inuiaqatigiinni isumannaatsuunissamut navianartorsiortitsinerit suussusersinissaannik aamma pitsaaliuinernik suliaqartarmata, aamma tassunga ilanngullugu sullissiviup akissussaaffigalugu suliaassarfiata iluani politiit pinerluttoqarsimaneranik paasiniaaneranngit ikiuisinnaammata, tassunga ilanngunneqassaaq.

4. Naalakkersuisut ataatsimoortumik nalilersuisimanerlutik, pineqartumut inatsisit atuuttut naammattumik piareeqqanersut aammalu ullutsinnut tulluuttuunersut?

Akissut

Inatsisiliornerit atuuttut ullutsinnut naleqquttuunersut, aamma innuttaasut inatsisitigut isumannaatsuunerannut inatsisitigullu naapertuilluartoqarneranik misigisimanerannut naammattumik ilanngussisimanersut pillugit, Naalakkersuisut ingerlaavartumik nalilersuisarput. Nalilersuineri tassani

aamma ajornartorsiutit, tamat oqallinneranni ilaasut imaluunniit piffissami sammineqarajunnerusut aamma ilaatinneqartarput.

Nunatta inuiaqatigiillu isumannaatsuunerannut kiisalu tamat oqartussaanerannik ingerlatsineritut ajoqutaasinnaasut pillugit, iliuutsit pitsaaliorneqarnissaannut, pinerluttoqarsimanerannik paasiniaavigneqarnerannut aamma akiorneqarnissaannut malittarisassiuinerit, pisariaqartinneqartumik erseqqissuunissaat aamma inuit pisinnaatitaaffinut aamma tamat oqartussaaqataanerit pillugu pisinnaatitaaffinnut naapertuunniissaat, inatsisiliorerit nalilersorneqarneranni Naalakkersuisut eqqumaffigisarpat.

5. Inatsimmi allannguutinik tigussaasunik sunik Naalakkersuisut ersarissaassallutik pinaveersaartitsissutissanillu nukittorsarnissaannik eqqarsaatteqarpat?

Akissut

Pinerluttulerineq pillugu inatsiseqartitsinerup tiguneqarnissaa pillugu politikikkut kissaatteqarneq tunngavigalugu, eqimattat paasisimasagarluartut, tigusineritut atatillugu inatsisilerineritut tunngasumik alloriarnissanik ataatsimut naliliinerit suliaqartussat, kiisalu Pinerluttulerinerit inatsimmi allanngortitsinerit arlallit naammassineqarnissaannut periarfissanik misissuisussat pilersinneqarnissaat, Naalakkersuisut aalajangersimavaat.

Tassunga atatillugu partiit arlaleriarlugit ataatsimeeqatigineqarsimapput, taakkunani partiit tamarmik immikkut Pinerluttulerinerit inatsimmi allannguutissatut kissaatiminnik, pinerluttulerineq, inatsisitigut isumannaatsuuneq, politiit aamma eqqartuussiviit pillugit politikkit pingaarnersiuinerit kissaatiminnik kiisalu suliniutit attuumassuteqartut aallartinneqarnissaat pillugit kissaatiminnik saqqummiussisimapput.

Immikkoortut erseqqissarneqartussat pingaarnarpaat ilaat, aamma apeqqutit apeqqutigineqartut akineqarnissaannut attuumassuteqartoq, tassaavoq Pinerluttulerinerit inatsimmi iliuusereriikkanut kinguneqartitsisarnernut aqqissuussineq. Pillaatissiinerit killiliussat aamma pillaatissiisarnert aqqissuussiveqqinneqarnissaat pillugit oqallinnerit ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni ingerlasimasut eqqarsaatigalugit, inatsisitigut isumannaatsuunerup aamma inatsisitigut naapertuilluortoqarnerannik misigisimanerup eqqarsaatigineqarnerisa peqatigisaannik, qanoq ililluni Kalaallit Nunaanni pillaatissiisarnermik inatsimmik, aalajangersakkani ataasiakkaani pillaatissiissutit killilerneqarnerannik imalimmik suliaqartoqarsinnaanersoq, imaluunniit qinigassatut allatut Pinerluttulerinerit inatsimmi pineqaatissiissutit killilerneqarnissaat, eqimattat paasisimasagarluartut qulaajassavaat. Taassuma naammassineqarnerata, pillaatissiissutit- imaluunniit pineqaatissiissutit killingi suut, inatsisinik unioqqutitsinerit assigiinngitsunut atassuserneqassanersut, matumani nunagisamik killuussinerit aamma nunagisamik ajoqusiinernerit, tamatuma kingunerissavaa.

Pinerluttulerinermi inatsisip massakkut atuuttup eqimattanit paasisimasaqarluartunit misissuiffigineqarnerata inatsisip ilusilersorneqarnerata oqaatsitigut nutarterneqarnissaanik pisariaqartitsineq aammattaaq erseqqissaavigissavaa, taamaalilluni inatsisit atatuuttut erseqqissuunissaat, aamma pinerluttulerinermi inatsimmi oqaatsit imarisaat qanoq nassuiarneqassanersut aamma qanoq killilersorneqassanersut qulakkeerneqassammat.

6. Qanoq ilillutik Naalakkersuisut qulakkeerniarpaat, inatsisit allanngortinneqassagualarpata killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaanerup killiligaananilu peqatigiiffeqarsinnaatitaanerup ataqqineqarnissaat?

Akissut

Inatsisit atuutsinneqarnerannut suliasaqarfik tiguneqarnikuunngilaq, aamma suliasaqarfimmut inatsisiliorneq taamaammat Naalakkersuisut suleqatigalugit Inatsiseqarnermut ministereqarfimmit suliarineqartarpoq.

Pinerluttuliornerit pillaatissiissutigineqartarnerat aamma pillaatissinneqareernerup kingorna pinerluttuliortut inuiaqatigiinnut naleqqussarneqarnissaannut politikikkut inatsisiliornerup, inatsisitigut isumannaatsuunermik aamma inatsisitigut naapertuilluartoqarneranik misigisimanermik ikorfartuinissaat aamma patajaallisaanissaat, Naalakkersuisunit qitiutinneqarpoq. Imaappoq, kinaluunniit Kalaallit Nunaanni pinerluttuliortoq, eqqartuussivinni akisussaatinneqassaaq *aamma* tamat oqartussaanerannut inuillu pisinnaatitaaffiitut tunngavinnut, inuiattut inuit inatsisitigut illersugaanerannik pingaartitsisut tunngavitsinnut, matumani killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaanerup pisinnaatitaaffik aamma killiligaanani peqatigiiffeqarsinnaatitaaneq ilanngullugit, naapertuuttumik pineqassalluni. Taakku tassaapput inatsisitigut isumannaatsuunissamut pingaaruteqarlunnartut, Naalakkersuisut qaqugukkulluunniit, aamma ingammik inatsisinik allanngortitsinerni isiginiartagaat aamma sernersortagaat.

Tamatuma peqatigisaanik killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq aamma killiligaanani peqatigiiffeqarsinnaatitaaneq Tunngaviusumik inatsimmi § 77-imi aamma § 78-imi erseqqissumik qulakkeerneqarput, aamma inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamat akornanni isumaqatigiissutini, Kalaallit Nunaata ilaaffigisaani, matumani Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut aamma Naalagaaffiit Peqatigiit Innuttaasut politikikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit Nunat Tamalaat isumaqatigiissutaat ilanngullugit, illersorneqarlutik.

Inatsisinik allanngortitsinerit, pisinnaatitaaffinnik Tunngaviusumik inatsisip aalajangersagaanik imaluunniit Kalaallit Nunaata nunat tamat akornanni pisussaaffinik ajortisaasut imaluunniit akerliusut, naammassineqarsinnaasussaassanngillat. Inatsisinik allanngortitsinerit, saqqummiussassanik killilersuinerinik periarfissiisut, naammassineqarsinnaasussaannnginnerat, tassami tamanna Tunngaviusumik inatsimmi § 77 malillugu taamaaliornissaq inerteqqutaalluinnarmat, tassunga assersuutaavoq.

7. Naalakkersuisut oqaluuserisamut soqutiginaatilinnik allanik paasissutissiisinnaanerlutik?

Akissut

Oqartussaasoqarfiit, Kalaallit Nunaanni kiffaanngissutsimik, tamat oqartussaaqataanerannut aamma inuiaqatigiit isumannaatsuunerannut navianartorsiortitsinissamut pitsaaliuisut aamma pinerluttoqarsimaneranik paasiniaasartut, aamma inatsisinik, allaffissornikkut malitassanik, ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermini inatsisinik nalinginnaasunik aamma isummanik tunngaviusunik kiisalu nunat tamat akornanni pisussaaffinnik, innuttaasut inuttut pisinnaatitaaffinik aamma tamat oqartussaasuunerannik pisinnaatitaaffinnik illersuisunik, aamma ataqqinninnissaat Naalakkersuisunut pingaaruteqarpoq.

Inatsisit atuutsinneqarnerannut suliassaqaarfik pillugu UPA2026-imi saqqummiunneqartussat siunnersuutit tallimat akornanni, PET pillugu inatsisip allanngortinneqarnera pillugu, Kalaallit Nunaanni¹ PET-p suliniutaannik *nakkutilliinermik* patajaallisaasussaq, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuuteqarmat, tassunga atatillugu Naalakkersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat.

Pitsaaliuinnermut, pinerluttoqarsimaneranik paasiniaanernut aamma iliuutsit, Kalaallit Nunaata isumannaatsuunissaanut aamma tamat oqartussaaqataanerannut ingerlatsinernut navianartorsiortitsinerit akiorniarneqarnerannut atassuteqartumik, PET-p piginnaatinneqarnerata inuit imaluunniit inatsisitigut pisinnaatitaasut pisussaataasullu pisinnaatitaaffinik innarliinnginnissaannik imaluunniit ajoqusiinnginnissaannik, sunniuteqarluartumik aamma ullutsinnut naleqquttumik nakkutilliisoqarsinnaaneramik qulakkeerinninnissaq siunertarineqarpoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Naaja H. Nathanielsen

¹ Imm. 33: Politiit Immikkut Paasiniaasartui (PET) pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsimmi, illersornissaqarfiup politiillu immikkut paasiniaasartui pillugit ataatsimiititalianik pilersitsisoqarnissaa pillugu inatsimmi aamma pasinapiluttunik kalerriisartut illersorneqarnissaat pillugit inatsimmi (Immikkut paasiniaasartut nakkutilliivigineqarnerisa patajaallisaavigineqarnerat) § 1-p Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaa pillugu peqqussut pillugu missingiutip Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit akuersissutigineqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut